

ZAMEK KRÓLEWSKI
W WARSZAWIE - MUZEUM
REZYDENCJA KRÓLÓW I RZECZYPOSPOLITEJ

XIII-wieczna tkanina herbowa i zespół tkanin dekorujących relikwie św. Urszuli i Towarzystek w Łądzie

XIII-wieczna tkanina herbowa i zespół tkanin dekorujących relikwie św. Urszuli i Towarzystek w Łądzie

Pocysterskie opactwo Najświętszej Maryi Panny i św. Mikołaja w Łądzie, obecnie siedziba Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego, zaliczane jest do najpiękniejszych obiektów zabytkowych w Polsce. W 2009 roku gotycko-barokowy zespół klasztorny w Łądzie został wpisany na listę Pomników Historii.

Łądzkie opactwo, ufundowane w latach 70. XII wieku przez księcia Wielkopolski Mieszka III, jest jednym z najstarszych opactw cysterskich na naszych ziemiach. Klasztor w Łądzie, powiązany filiacyjnie z opactwem cysterskim w Altenbergu koło Kolonii, był przez wieki ośrodkiem recepcji i promocji różnorodnych wartości kultury duchowej i materialnej średniowiecznej i nowożytnej Europy. (Więcej na temat historii Łądu i jego zabytków na stronie www.lad.pl)

Jeszcze w średniowieczu, począwszy od połowy XIII w., z opactwa w Altenbergu trafiła do Łądu cenna kolekcja relikwii św. Urszuli i jej Towarzystek (Undecim Milium Virginum – 11 tysięcy Dziewic). Główną częścią kolekcji jest zespół 55. relikwii głów Kolońskich Męczenniczek, prezentowanych obecnie wraz z pozostałą częścią tego zespołu w okazałym ołtarzu – relikwiarzu św. Urszuli z 1721 r. Relikwie głów okryte są dekoracyjnymi tkaninami i tekstylnymi kwiatami.

Kolekcja relikwii św. Urszuli i jej Towarzystek w Łądzie należy do największych tego typu zbiorów i stanowi unikalny w naszym kraju, i bardzo rzadki w Europie, zespół zachowany wraz z oryginalną dekoracją. Z tego powodu podjęto decyzję o przeprowadzeniu szczegółowych badań i konserwacji wybranej grupy czterech głów i dekorujących je tkanin. Prace badawcze i konserwatorskie wykonano w Katedrze Konserwacji i Restauracji Tkanin Zabytkowych na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie pod kierunkiem prof. Heleny Hryszko i ks. dra Janusza Nowińskiego – kustosa zabytków łądzkiego opactwa. Podczas badań okazało się, że każdą z głów okrywają trzy warstwy tkanin, z których najmłodsza, wierzchnia, pochodzi z połowy XIX w. Pod nią zachowana jest dekoracja wykonana z pąsowego i zielonego atłasu, którego powstanie datuje się na koniec XV lub początek XVI w. Kolejna, najstarsza warstwa sięga czasów średniowiecza. Wśród średniowiecznych tekstyliów znajdują się trzy fragmenty unikatowej, tkanej złotem tkaniny z 2. połowy XIII w., dekorowanej blisko 60. herbami średniowiecznego rycerstwa. Pierwotnie, zanim została użyta do dekoracji relikwii, z tkaniny tej wykonane było prawdopodobnie nakrycie głowy. Podczas badań odnaleziono w dekoracji relikwii również fragmenty bardzo cennych XIII-wiecznych tkanin, m.in. fragment szaty liturgicznej (alby) z bardzo rzadkim haftem oraz pergaminową kartę z tekstem psalmów zapisanych minuskulą karolińską.

Tekst: ks. dr Janusz Nowiński SDB
Instytut Historii Sztuki UKSW
Kustosz Zabytków Dawnego Opactwa w Łądzie

Zamek Królewski w Warszawie - Muzeum. Rezydencja Królów i Rzeczypospolitej
www.zamek-krolewski.pl